

Comitat provençau de Santa Bauma

Si bolegam per Santa Bauma !

Julhet de 2013

A l'ocasion deis acamps publics dau Pargue Naturau Regionau (PNR) de Santa Bauma, una demanda populara fòrta apareissiá que clamava son espèra d'una preséncia de la lenga e de la cultura d'òc dins lo projèct de Pargue.

Uei encara, pauc de PNR an vertadierament mes en òbra aquela dimension e se, de còps, es presenta dins la carta, e mai pron ben reivindicada coma dins lo PNR dau Luberon, penam per trobar d'accions concretas. Lo darrier PNR creat, *Preaups d'Azur*, abòrda manco pas aquel aspècte alora que seriá dins un contèxte propici.

Dins l'exagòne, lo solet PNR d'Armorica sembla pron avançat dins lo domèni de la lenga. D'autrei la citan sovent dins sa carta, e mai desvelopan quauqueis accions. Per exemple, Lo PNR de Miuvachas, Limosin, dins l'encastre de « *la Prima dei bistròts* » a organisat lo 7 d'abriu a l'*Ostalariá dei Viatjaires* de Tarnac (19), amb l'Institut d'Estudis Occitans de Limosin, un « *aperitiu-chacha* » que son tèma èra « *l'Occitan e lei lengas regionalas, qunte avenir ?* »

Sensa agachar totei lei PNR de França, apareisse que seriá mestier de se bolegar per Santa Bauma per que siegue prepausada una vertadiera presa en còmpte de la lenga d'òc, o lenga occitana, e de la cultura provençala sus aqueu territòri. Lo PNR de Santa Bauma podriá ansin, non solament èstre motor d'una dinamica novèla sus son territòri e en Provença-Aups-Còsta d'Azur mai tanben, venir una referéncia nacionala de la presa en còmpte de la cultura locala coma motor d'un projèct public d'amainajament dau territòri.

Segur qu'aqueu presa en còmpte se deu faire, premier, dins lo domèni « culturau » dau pargue mai pas solament a respèct dau patrimoniu materiau, monuments e vestigis dau passat. Deu balhar una plaça majora au lengatge -perqué aqueu d'aquí es la condicion de la pensada umana- e donc, a la lenga que a faïçonat pendent dètz sègles nòstra region e tot lo miegjorn de França. Dins lo relarg que se tracta aquí, la lenga d'òc, l'occitan de Provença, es estada lo solet mòde d'expression e de comunicacion que marquèt definitivament lo païsatge, lo biais de sentir l'environment, de lo comprendre, de lo nomar, de l'utilisar o de se ne'n protegir, lo biais de comunicar, de s'acampar, de s'opausar, de gerir lei relacions de cadun. Aqueu lenga, tant matractada per l'istòria e per d'ideologias politicas desastrosas, es ara l'objècte de proclamacions contràrias dau costat dei poders publics. Lo pargue de Santa Bauma aquistariá donc una originalitat fòrta e seriá dins nòstra region un projèct exemplari se s'apoderava d'aqueu dimension per la metre au bèu mitan de sei preocupacions.

Per qu'aqueu projèct ague de sens, fau evidentament sortir dau « guèto culturau » e dau musèu que i es pron sovent estremada per ne'n faire un vertadier paufèrre de desvelopament, de valorizacion e d'integracion dau territòri, passar d'una logica de proteccion a una logica de desvelopament duradís o, mielhs, d'*expandiment duradís* ! La cultura es tanben lei sauprefars, leis us, lei practicas, lei mestiers, lei lesers, basta ! lo biais de viure. Es lo melhor mèdia per assabentar, far partejar leis objectius dau PNR, s'apropriar lo territòri, lo far viure, crear una dinamica, desvelopar lo sentiment d'apartenéncia, favorisar lei liames intergeneracionaus, interculturaus, interregionaus...

Lo Comitau ansin creat prepausa donc tant ais elegits dau Pargue coma a son Conseu de Desvelopament aqueu contribucion.

Contribucion non exhaustiva deis accions envisatjablas dins una carta e un programa de PNR

conoisser, protegir, valorizar, transmetre e partejar lo patrimòni culturau

Agir sus l'esfèra sociala

1 Encoratjar l'expression de l'identitat lingüistica e culturala provençala

Elements de contèxte

Apareisse necessari de s'investir fortament dins leis accions qu'an per tòca d'encoratjar l'expression de l'identitat culturala occitana provençala tant dins lo domèni de la lenga, de la musica, de la dança, de la sensibilizacion de la populacion, en particular lo public deis escòlas, coma dins lo sosten e l'acompanhament deis accions associativas nombrosas.

Lo bilingüisme es crich es pas pron desvelopat. Per exemple e per çò qu'es deis afichas, amb l'abséncia d'encastre ben definit, lei traduccions dependon sovent dau comanditari de l'aficha.

La mission tecnica dau Pargue deu pas èstre passiva. Convendriá de desvelopar lei jornadas de formacion tematicas per fin de se definir coma fôrça de proposicion.

Un exemple de realizacion : la senhalizacion rotiera bilingüa es de desvelopar dins l'encastre d'un protocòl intèrne.

Dins lo cas de l'ensenhament de l'occitan-lenga d'òc, lo desvelopament de l'ofèrta deuriá constituir una politica activa dau pargue completada d'una mission de conserve e de sosten financier e d'un partenariat revendicat amb l'Educacion Nacionala, donc amb totei lei caps d'establiments primaris e segondaris dau relarg considerat. Remarcarem que la vila d'Aubanha dispausa ja d'un pòste de professor certificat d'occitan-lenga d'òc, e que tres de seis escòlas an un estatut semibilingüe ont una part deis ensenhaments son dispensats en provençau. La generalizacion d'aqueu modèl pausa ges de problèma administratiu e es tanben fortament encoratjada per lei tèxtes de l'Educacion Nacionala e, premier, per la lei recenta de refundacion de l'escòla.

Aqueleis animacions se devon inscriure dins un quadre siá regionau (fèsta dau P.N.R., etc.), siá locau (velhadas dau Pargue, ceucles comunaus, etc.). Respòndon generalament a una demanda locala e son valorizantas per leis organizaires.

Accions

- Favorizar l'usatge de la lenga d'òc dins lei publicacions e la comunicacion dau Pargue (brocaduras bilingüas, letras, sites internet, etc.).
- Acompanhar lei servicis tecnicos e lei comunas per fin de leis ajudar a desvelopar lo bilingüisme.
- Oficializar e armonizar lo bilingüisme dins la senhalizacion rotiera.
- Perseguir leis accions en favor de la musica, particularament en desvelopant la formacion musicala intercomunala.
- Desvelopar lei cors dau ser, leis estagis, lei sejours educatius, tant en favor de la lenga, dau cant, de la dança, dei còntes, dei tecnicas artisanalas, dei juecs tradicionaus existents tau coma lo juec provençau (la lònga) o de prepausar (lo tambornet).
- Perseguir l'organizacion d'animacions, de velhadas, de concors, etc.

2 Melhorar la conoissença, la difusion, la creacion culturala e linguística

Favorizar, estructurar e organizar lo desenvolopament de la creacion e de la difusion culturalas.

Elements de contèxte

Leis accions a l'entorn de l'accès a la cultura son eteroclitas e irregularas. Se la lenga e la cultura son presentas sus lo territòri gràcias ai nombroseis associacions, manifestacions, artistas e personalitats, rèstan generalament escampilhadas e isoladas, sovent pontualas. Conven de lei ligar e li balhar una visibilitat e una coeréncia per que aquela ressorsa, aquela fòrça e aqueu capitau pòscon vertadierament contribuir a la capitada dau projèct PNR e la permetre.

Accions

- Reculhir per d'estudis sus lo terren e d'enregistraments realizats per d'especialistas (dau CEP d'Òc, per exemple) de testimoniats fisibles de locutors naturaus de la lenga ; aprofichar aquelei donadas e estudis sus lei parlars occitans autentics dau relarg considerat per definir precisament lei formas de referéncia, tant a l'orau coma a l'eschrich, dins lo respèct dei doas grafias mistralenca e classica.
- Desenvolopar la conoissença de la lenga e de la cultura provençalas entre leis agents e benevòles dau Pargue.
- Desenvolopar la conoissença de l'occitan-lenga d'òc e de la cultura provençala dins lo grand public e leis escolans, partent de publicacions, mòstras, conferéncias, debats, acamps de formacion.
- Organizar la collècta e leis estudis dei sciéncias umanas e metre aquelei donadas a la disposicion de cadun.
- Organizar de seminaris acampant universitaris e professionaus.
- Per leis escolans, organizar un concors de conoissença de l'occitan-lenga d'òc ; organizar cada an un « rallye » interestabliments (visita d'un site, d'una comuna o d'un musèu dau PNRA), un concors de poesia, d'arts plastics.
- Desenvolopar un programa pedagogic d'apròcha de la lenga dins lo mitan escolari de diferents nivèus : descubèrta, iniciacion, ensenhament en mairala, primari, collègi, licèu (s'inspirar de l'escòla d'Aubanha).
- Organizar d'embessonatges amb d'autrei Pargues d'Occitània, que siegan en França, en Itàlia, en Espanha.
- Prepausar de « velhadas dau pargue » dins lei comunas aderentas.
- Participar au raionament d'òbras individualas e collectivas d'artistas locaux, regionaus, perquè pas nacionaus (aqeriment d'òbras classicas e contemporanèas), tot favorizant la descubèrta de l'art contemporanèu per lo public amb l'organizacion d'exposicions nombrosas.
- Encoratjar lei concors regionaus de musica, cants, còntes per desenvolopar la creacion contemporanèa.
- Obrar au desenvolopament de tropas de teatre e d'associacions que sa tòca es culturala.

3 Natura, monuments e paisatges

- Elaborar un programa de restauracion dei sites.
- Faire l'inventari dau patrimòni non protegit e n'assegurar la conservacion.
- Difusar lei sauprefars tradicionaus.
- Recensar, estudiar e favorizar la conoissença de totei leis elements de l'ecologia dau territòri qu'es possible de tradurre en lenga d'òc e qu'es en rapòrt amb la cultura provençala.
- Religar l'estudi dau paisatge a aqueu de la toponimia.

AGIR SUS L'ESFÈRA ECONOMICA

Elements de contèxte

L'expression de l'identitat lingüistica e culturala occitanoprovençala se pòu pas concebre ni mai reüssir sensa una integracion completa per leis actors economics que fan la riquesa e l'especificitat dau territòri. Dau meme biais, de qué fariá l'especificitat d'aqueu territòri se deviá recórrer a de politicas economicas classicas e generalizadas dins lo monde entier ?

Son especificitat ven de sei racinas, de son territòri e dei gents que i rèstan. Reven donc ais elegits e conselhers dau pargue, dins la carta e lo programa dau Pargue, de se servir dau capitau lingüistic e culturau dau territòri per ne'n far un element motor d'una economia locala, valorizanta per seis actors e valorizada, sus plaça, per seis abitants.

Una altra vida s'inventa aici. Tau es l'eslogan dei PNR... Provem-vò !

1 Torisme e practicas culturalas

- Metre en plaça de programas d'accions favorizant la practica e l'aprendissatge dau provençau, de la dança e de la musica tradicionalas : escòla de musica, bandas, participacion a l'organizacion de concors, de conferéncias, d'acamps, d'intervencions dins leis escòlas, etc.
- Obrar per la valorizacion dau patrimòni rurau e culturau que, fins ara, es desconsiderat : restancas, cabanas, oratòris, caladas, etc.
- Jugar la carta de l'acuelh, dau torisme (visitaires, escolans).
- Valorizar la lenga d'òc e la cultura provençala dins leis ecomusèus, ostaus d'interpretacion, centres d'acuelh... dau territòri que son tant de ponchs d'accès a sei riquesas.
- Valorizar la lenga occitana e la cultura provençala dins l'ostalariá e la restauracion.
- Concebre e experimentar amb leis aubergaires de produchs toristics originaus, utilizant leis atots « Provença » e « còlas » especialament, associats a de labèus nacionaus.
- Afortir lo liame sociu e assegurar sa comunicacion.
- Organizar o pairinejar de manifestacions nombrosas pertocant tant leis escolans, leis adultes, leis abitants coma lei toristas, lei familhas, lei professionaus, sus de tèmas dei patrimònis naturau e culturau, de la cultura occitanoprovençala, de la biodiversitat, etc.

2 Agricultura, artisanat, comèrci

- Nosar un partenariat amb lei Cambras Consularas per la valorizacion dei produccions localas (marca, labèu, apellacion, etc.) que s'apiela sus l'identitat locala.
- Favorizar l'economia circulara e lei circuits corts.
- Imaginar una moneda locala que prengue mai lo nom d'una moneda anciana.
- Organizar o pairinejar de manifestacions de promocion dei produchs locaux (fèstas dei confrariás, Sant Vincenç, etc.).
- Desvelopar una carta e un programa d'animacion dei « mercats e fieras de Santa Bauma ».
- Valorizar la lenga d'òc e la cultura provençala dins l'acuelh deis establiments e sus l'etiquetatge dei produccions agricòlas e artisanalas.
- Retrobar e valorizar de produccions tradicionalas.
- Encoratjar l'afichatge bilingüe dins lei comèrcis.

